

Михайло Войнаренко – відома особистість в освіті, науці і культурі

У 5-му томі “Енциклопедії сучасної України”, що вийшов друком у минулому році, є прізвище нашого земляка-хмельничанина Михайла Петровича Войнаренка, описані його досягнення в галузі освіти і науки, але на жаль утупчені його здобутки як людини творчої, поета-пісняра, що прославив наше чарівне Поділля далеко за його межами [1].

Не так часто зустрічаються люди, у яких є вагомі здобутки не лише в основній професійній діяльності, але й в інших сферах, досить інколи далеких від професійних обов’язків.

За своєю основною професійною діяльністю і мабуть покликанням серця Михайло Петрович педагог, тобто викладач, професор, вихователь студентської молоді, організатор навчального процесу в університеті, автор 5 підручників і навчальних посібників.

Є в нього також вагомі здобутки в науці, а саме: доктор економічних наук, академік трьох галузевих академій в Україні і за кордоном, голова спеціалізованої вченої ради з захисту кандидатських дисертацій, член ради з захисту докторських дисертацій, відповідальний редактор і член редколегій ряду наукових журналів, автор більше 300 наукових праць, в тому числі 9 монографій.

І накінець, він ще і творча особистість, відомий в Україні поет-пісняр, на вірші якого написані десятки пісень, і які виконуються відомими зірками української естради.

Про окремі грані таланту Михайла Войнаренка і буде йтися мова у даній статті.

Прагнення до знань. Народився Михайло Войнаренко 22 липня 1950 року в с. Струга, Новоушицького району, Хмельницької області у селянській сім’ї. Батько, Петро Антонович працював комбайнером у колгоспі, а мати, Ганна Яківна – ланковою тютюнової бригади [2].

Після закінчення у 1967 році Струзької середньої школи працював робітником іонітного цеху Кам’янець-Подільського цукрового заводу, навчався у Кам’янець-Подільському індустріальному технікумі, служив у армії на Чернігівщині в одній із частин військово-повітряних сил колишнього Радянського Союзу.

У 1971 році поступив і в 1976 році закінчив з відзнакою Хмельницький технологічний інститут побутового обслуговування за спеціальністю “Економіка і організація побутового обслуговування”, отримавши кваліфікацію інженера-економіста. Студентське життя видалося непростим і насиченим. І що характерно, починаючи з студентських років, його життя стає багатовекторним, тобто він починає поєднувати навчання з роботою на виробництві,

громадські обов'язки з педагогічною діяльністю, наукові пошуки з поетичною творчістю, роботу керівника підрозділу інституту з роботою координатора міжнародних проєктів тощо.

Повернувшись з армії, він одночасно поступив на вечірнє відділення інституту і пішов працювати на Хмельницький міський комбінат побутового обслуговування робітником складу. Але працівником складу працював не довго тому що був обраний комсомольським лідером молоді комбінату і пішов на більш творчу роботу, тобто фактично став виконувати обов'язки художника-оформлювача вітрин, стендів, стінгазет для численних на той час підприємств, пунктів обслуговування та інших структурних підрозділів комбінату. Знадобилися здібності художника і організатора молоді, які проявилися ще під час служби в армії.

Проте бажання отримати більш глибокі знання стало основною причиною того, що Михайло Войнаренко через два роки переводиться з вечірньої (на якій, до речі, вчився на відмінно) на денну форму навчання. Тут ще більше проявляється його талант організатора, але вже студентської молоді. У перші місяці навчання на стаціонарі його обирають головою студентської ради гуртожитку, а через рік секретарем комсомольської організації інженерно-економічного факультету. Михайло Войнаренко ще в студентські роки відрізнявся наполегливістю в навчанні, ініціативністю в науковій та громадській роботі. Він був дипломантом республіканських конкурсів студентських науково-дослідних робіт, командиром студентських будівельних загонів на будовах корпусів рідного інституту, а також в Казахстані та Тюмені. У 1975 році, коли ще був студентом п'ятого курсу, його обирають секретарем комітету комсомолу інституту з правами райкому, членом бюро міському комсомолу, членом обкому комсомолу. В 1975 році за значні успіхи в навчанні, участь у науковій роботі і громадську активність на честь 40-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні був сфотографований у складі Хмельницької делегації біля Прапора Перемоги у м. Москві [3]. А студентський будівельний загін "Поділля-76", командиром якого був Михайло Войнаренко, став переможцем республіканського змагання будівельних загонів Казахстану і був нагороджений Почесною Грамотою Міністра сільського будівництва СРСР і Центрального Комітету профспілки робітників будівництва і промисловості будівельних матеріалів СРСР. Про його сумлінну працю на комсомольській роботі свідчать десятки Почесних Грамот різного гатунку від Центрального Комітету ВЛКСМ і республіки до обласних і міських організацій.

Освітнянська діяльність. Починаючи з січня 1977 року віддав перевагу педагогічній роботі, працюючи викладачем-погодинником на кафедрі економіки і організації побутового обслуговування рідного інституту. А у 1980 році повністю перейшов на викладацьку роботу. Його здібності були помічені

тодішнім ректором інституту професором Сіліним Радомирим Івановичем, проректором з наукової роботи Головною Анатолієм Петровичем, які рекомендували його для вступу до аспірантури. В характеристиці підписаній тоді ректором є такі слова: "Після закінчення вузу проявив себе як висококваліфікований спеціаліст, схильний до творчого наукового пошуку, відмінний педагог і добрий організатор". Керівники навчального закладу тоді не помилилися, адже за 15 років він, як педагог, пройшов шлях від асистента до професора.

У Хмельницькому технологічному інституті побутового обслуговування М. П. Войнаренку працював старшим викладачем, доцентом кафедри економіки і організації побутового обслуговування, заступником декана інженерно-економічного факультету. В 1984 році йому було присвоєно звання доцента. У 1989 році Михайла Петровича обирають на найпрестижнішу у будь-якому навчальному закладі посаду з точки зору наукової і педагогічної ваги – завідувачем кафедри. Він очолює кафедру бухгалтерського обліку, статистики і фінансів Хмельницького технологічного інституту. Протягом 1990-1994 років навчався в докторантурі, а після успішного її закінчення і захисту докторської дисертації у 1995 році знову почав працювати завідувачем кафедри обліку та аудиту, професором, з 1999 року проректором з економічних питань, з 2001 року проректором з навчальної роботи Технологічного університету Поділля, а 2004 року - проректором з науково-педагогічної роботи Хмельницького національного університету.

Опікуючись питаннями навчання і виховання студентської молоді приділяє велику увагу розвитку студентського самоврядування в університеті, проведенню культурних і мистецьких заходів, розвитку фізичної культури і спорту, організаційній підтримці студентських ініціатив виховного характеру тощо.

Важливо також відзначити, що Михайло Петрович є прикладом для професорсько-викладацького складу університету щодо реалізації основного педагогічного покликання кожного викладача – написання підручників і навчальних посібників для студентів, причому не тільки в Україні, але й за кордоном. Так, наприкінці 2004 року у видавництві "Гуманістика" (м. Санкт-Петербург, Росія) вийшов з друку його підручник "Організація підприємницької діяльності" російською мовою у співавторстві з професорами А. М. Асаулом і П. Ю. Єрофєєвим, обсягом 32 друкованих аркуші.

Взагалі ним написані і видані самостійно та у співавторстві 5 підручників і навчальних посібників, а саме: "Обери здоров'я – обери життя: Посібник на допомогу лекторам, кураторам, вихователям / Войнаренку М. П., Скиба М. Є., Байдич Л. Е., Дунець Л. М." (К, 2007, 108 с.); Войнаренку М. П., Пухальська Г. В. "Податковий облік і аудит. Навчальний посібник" (Хмельницький, 2006, 350 с.); Асаул А. Н., Войнаренку М. П., Єрофєєв П. Ю. "Организация предпринимательской деятельности: Учебник" (СПб, 2004, 448 с.); Война-

ренко М. П. “Управління матеріально-технічним забезпеченням. Частина 1. Навчальний посібник” (Хмельницький, 2003, 111 с.); Асаул А. Н., Войнаренко М. П. “Организация предпринимательской деятельности / Предисл. проф. Р. И. Силкина. Учебное пособие” (СПб-Хмельницький, 2001, 392 с.).

Окрема сторінка життєвої біографії, наукової і громадської діяльності М. П. Войнаренка – то участь у міжнародних освітянських проєктах. Ніхто на Хмельниччині, а можливо і в Україні не вигравав для рідного університету стільки грантів (безповоротної фінансової допомоги) міжнародних організацій на реалізацію економічних і освітянських програм для прогресивного, конкурентноздатного і соціального розвитку регіону.

У 1995 році тодішній ректор Р. І. Сілін запропонував йому стати координатором з реалізації одного із проєктів Програми TACIS “Перепідготовка та працевлаштування колишніх офіцерів в Україні” на Хмельниччині. Але для цього потрібно було виграти це право серед більше ніж 40 вищих навчальних закладів України, які приймали участь у конкурсі на гранти за оголошеною програмою. Під безпосереднім керівництвом М. П. Войнаренка і підтримці декана інженерно-економічного факультету М. І. Бондаренка були підготовлені матеріали для отримання на конкурсній основі гранту Європейського Союзу. Університет виграв два етапи цього конкурсу, отримавши обладнання і валютних коштів на суму більше 100 тис. доларів США. Вперше в області при університеті було створено Хмельницький регіональний центр перепідготовки та працевлаштування, який очолив М. П. Войнаренко, у чово-тренувальну фірму, бізнес-інкубатор, 8 викладачів університету пройшли місячне стажування за кордоном (Німеччина, Італія, Франція, Польща). За цією програмою пройшли перепідготовку більше 2000 та отримали допомогу у працевлаштуванні близько 600 офіцерів запасу та членів їх сімей. За підсумками діяльності у 1996-1998 роках Хмельницький регіональний центр перепідготовки та працевлаштування був визнаний експертами програми TACIS одним з кращих в Україні [7].

Після завершення програми TACIS в кінці 2002 року вже досвідчена група працівників центру при підтримці ректора М. Є. Скиби виграла на конкурсній основі новий аналогічний грант у Міністерства оборони Великобританії і в січні 2003 року був створений перший в Україні Хмельницький Українсько-Британський центр перепідготовки і працевлаштування колишніх військових офіцерів, директором якого знову був призначений М. П. Войнаренко. За новим грантом вже 4 викладачі пройшли місячне стажування у Великобританії. За неповних два роки університет на реалізацію даної програми отримав безповоротної фінансової допомоги від британської сторони на суму більше 1,26 млн. грн. [8]. За цей час було перепідготовлено за цивільними економічними і комп’ютерними спеціальностями 318 колишніх військових

офіцерів, причому 77% з них були працевлаштовані. Після завершення фінансування україно-британської програми у квітні 2005 року за підтримки координатора від Міністерства оборони Великобританії Дональда Сміта, начальника департаменту Міністерства оборони України Олександра Саська і проєктора університету Михайла Войнаренка Хмельницький центр перепідготовки та працевлаштування виграв ще один грант (тепер у ОБСЄ) на продовження реалізації програми перепідготовки та працевлаштування колишніх військових офіцерів до кінці 2005 року в обсязі 185 тис. грн. Дуже важливо, що працівники центру під керівництвом М. П. Войнаренка постійно вели пошук нових грантів і підготували пропозиції для продовження проєкту під патронатом і фінансуванням Північно-Атлантичного Альянсу. 15 жовтня 2005 року відбулась презентація їхнього проєкту у штаб-квартирі НАТО у Брюсселі і отримала підтримку щодо першого траншу фінансової допомоги на 2006 рік [9]. Цей проєкт продовжується і сьогодні, а Хмельницький національний університет отримав на його реалізацію протягом останніх двох років більше 1,2 млн. грн.

Наукова діяльність. Паралельно з педагогічною роботою Михайло Войнаренко активно займається науковими дослідженнями, які розпочав ще в студентські роки. У грудні 1980 року успішно здає вступні екзамени до аспірантури Інституту економіки Академії наук України. Вступивши до аспірантури, повністю поринає у наукову роботу і через неповні три роки у грудні 1983 року достроково захищає кандидатську дисертацію на тему: “Удосконалення організаційної структури господарських підрозділів служби побуту (на прикладі промислових видів побутових послуг Української РСР)” за спеціальністю 08.06.05 – “Економіка, організація і управління підприємствами в галузях народного господарства”. Результати його наукових досліджень були впроваджені не тільки на рівні окремих підприємств сфери побуту, а й на рівні Міністерства побутового обслуговування населення Української РСР, про що свідчать відповідні акти.

У грудні 1990 року Михайло Петрович Войнаренко вступив до докторантури при Інституті економіки Національної академії наук України і в 1995 році успішно захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня доктора економічних наук на тему: “Організаційно-економічні основи розвитку сфери обслуговування населення в Україні” за спеціальністю 08.02.01 – “Теорії та моделі економічного зростання”. Під час навчання в докторантурі брав участь у підготовці двох законів України «Про підприємства в Україні» і «Про державну податкову службу в Україні», які були прийняті Верховною Радою України. В 1996 році йому присвоєно наукове звання професора, а в 1997 році обраний дійсним членом (академіком) Міжнародної академії інформатизації (м. Москва) [3].

Роки навчання в аспірантурі і докторантурі подарували йому можливість спілкування та співпраці з видатними вченими академічної науки в галузі економіки, а саме з його науковим керівником, заслуженим діячем науки і техніки України, професором Козаком В.Є., академіками НАН України Гейцем В.М., Чумаченком М.Г., Долішним М.І., Алимовим О.М., Онищенком О.М., членами-кореспондентами НАН України Бесчасним Л.К., Герасимчуком М.С., Голіковим В.І. та іншими.

Після захисту докторської дисертації знову повернувся у Хмельницький працювати у рідному інституті, який виріс на його очах до знаного в Україні і світі тепер уже НАЦІОНАЛЬНОГО університету. Михайло Петрович пишається, що і його частка праці сприяла зростанню здобутків і іміджу найбільшого на Поділлі навчального закладу. М.П. Войнаренком створена в університеті наукова школа з проблем реформування економіки України через пошук нової парадигми економічного розвитку України і Подільського регіону; удосконалення систем управління господарськими об'єктами у промисловості та сфері послуг, побудову оптимальних варіантів організаційних структур суб'єктів господарювання, удосконалення системи оподаткування, розробку концепцій залучення інвестицій та впровадження інновацій в регіональну економіку на засадах кластерних технологій об'єднання підприємницьких структур; трансформацію національної системи обліку до міжнародних стандартів.

Коло його наукових інтересів в основному формувалося ще за часів навчання в аспірантурі та докторантурі в Інституті економіки НАН України і розширювалося у процесі виконання науково-дослідних тем держбюджетного та госпдоговірного спрямування, що виконувались у Технологічному університеті Поділля (нині Хмельницькому національному університеті) у тісній співпраці з академічною наукою.

Аналізуючи його публікації тих часів, коли Україна виборювала свою незалежність, відчуваєш наскільки актуальними були його дослідження щодо пошуку нової парадигми економічного розвитку України. Вони дозволили М.П. Войнаренку ще на початку 90-х років визначити основні порівняльні аспекти розвитку нашої держави у різні періоди трансформації суспільства. Адже парадигма – то є певна концепція, логічно побудована і пов'язана система поглядів, яка ґрунтується на чітко визначених вихідних поняттях, принципах, законах тощо. А тому пошук нової парадигми економічного розвитку української держави на його думку мав принципово визначити головний методологічний аспект майбутнього розвитку суспільства – вирішити проблему співвідношення інтересів людини і держави. Не так легко було перейти від парадигмальних засад, що передбачали безперечну первинність інтересів держави до засад розвитку, при яких пріоритетними і визначальними стають інтереси людини, а інтереси держави – похідними від них. І як показує прак-

тика ця проблема до кінця не вирішена і сьогодні. Крім того, він досліджує й інші парадигмальні аспекти розвитку українського суспільства на етапі так званої перебудови, а саме:

- збалансованість пріоритетів при виробництві засобів виробництва, товарів народного споживання та сфери послуг на користь останніх;
- зміну пріоритетів економічної складової суспільного розвитку: від зацентралізованих державних господарських об'єктів до диверсифікованих з різними формами власності; від адміністративних систем управління до управлінських структур, заснованих на економічних методах господарювання; від планової народногосподарської ефективності до орієнтації господарських об'єктів на прибутковість, продуктивність, ресурсозбереження, а в кінцевому рахунку саморозвиток і само відтворення;
- зміну пріоритетів щодо ролі фізичної і розумової праці. Адже усвідомлення переваг і важливості розумової праці є основною умовою майбутнього формування інтелектуального потенціалу української нації і запорукою успішного розвитку вітчизняної економіки;
- перехід до світових підходів та методів оцінки вартості робочої сили. Через низьку вартість робочої сили відбувається і сьогодні штучне стримування продуктивності праці, яке в свою чергу не сприяє ані науково-технічному прогресу, ані ефективному розвитку економіки [4].

Результатами його досліджень стають не тільки захищена докторська дисертація, а також виконана держбюджетна тема, опубліковані монографії і розділи у двох колективних монографіях, які вийшли у центральних наукових видавництвах "Наукова думка" і "Логос" у 1993, 1994 і 1999 роках, наукові статті у фахових виданнях, в тому числі, за кордоном. За короткий термін під його керівництвом підготовлені і захищені одна докторська і шість кандидатських дисертацій. Він і сьогодні має 2 докторанти, 5 аспірантів і 8 здобувачів наукового ступеня кандидата наук.

М. П. Войнаренко є членом Наукової ради Міністерства освіти і науки України у галузі економіки для проведення наукової експертизи з питань техніко-економічної обґрунтованості фундаментальних та прикладних науково-дослідних робіт, що фінансуються з державного бюджету з метою оцінки їх економічної доцільності. У 1997 році він брав участь у 15-му Конгресі Світу з наукових обчислень, моделювання і прикладної математики в Берліні. За останні десять років, у цей складний для фінансування науки час, під його керівництвом виконано 3 госпдоговірних і 2 держбюджетних науково-дослідних теми на загальну суму близько 100 тис. грн. [5], нині виконується ще одна держбюджетна тема і 4 госпдоговірних на загальну суму 150 тис. грн.

М. П. Войнаренко є головою спеціальної вченої ради з захисту кандидатських дисертацій К70.052.01 Хмельницького національного університету,

членом спецради з захисту докторських дисертацій Київського національного університету харчових технологій, головою редколегії секції «Економічні науки» Вісника Хмельницького національного університету, членом редколегії українського журналу «Економіст» (м. Київ), російського журналу “Экономическое возрождение России” (м. Санкт-Петербург) та Вісника Хмельницького університету управління та права, членом Міжнародної асоціації українських економістів (МАУЕ), головою Хмельницького обласного товариства “Знання”. Загалом має більше 300 опублікованих праць, в тому числі – 9 монографій (п'ять з них у видавництвах «Наукова думка» і «Логос» (м. Київ), 5 підручників і навчальних посібників, 5 брошур, 6 статей опублікованих за кордоном [5]. Основні з них наступні: Войнаренко М. П., Мошинський С. З., Пономарева Н. А. Корпоративні цінні папери: обліково-фінансовий аспект. Монографія. – Житомир: Вид-во ЖТУ, 2006. – 260 с.; Бізнес-клімат на Поділлі: соціологічні дослідження-2005 / Войнаренко М. П., Рибчинська Л. А., Третьяк В. В. Пер. на англ. мову Меган Тетрік. – Хмельницький: ПП “Ковальський В. В.”, 2006. – 102 с.; Войнаренко М. П., Білорусець Л. М., Ченаш В. С. Проблеми розвитку фінансових установ за умов ринку. Монографія. – Хмельницький: ХНУ, 2005. – 134 с.; Соціологічне дослідження бізнес-клімату на Поділлі у 2003 році / Войнаренко М. П., Безвужко Є. В., Рибчинська Л. В. – Хмельницький: Поділля, 2004. – 88 с.; Системи обліку в Україні: трансформація до міжнародної практики / За редакцією проф. М. П. Войнаренка. – К.: Наукова думка, 2002. – 718 с.; Войнаренко М. П., Радецька Л. П., Філінюк В. Р. Проблеми реформування економіки України. – Київ: Логос, 1999. – 260 с.; Войнаренко М. П., Холоденко А. М. Проблеми автоматизації функціонально-стоимостного аналізу / Отв. ред. В. М. Гесц. – Киев: Наукова думка, 1994. – 234 с.; Непроизводственная сфера в условиях перехода к рыночной экономике / Отв. ред. В. Н. Новиков. – Киев: Наукова думка, 1993. – 198 с.; Стратегия изменения структуры экономики Украины / Отв. ред. В. М. Гесц. – Киев: Наукова думка, 1993. – 278 с. У 2000 році М. П. Войнаренко обраний дійсним членом Академії економічних наук України, а у 2001 році – дійсним членом Української академії економічної кібернетики.

Нагороджений Почесними грамотами Міністерства освіти України (1996 та 1999 рр.), нагрудним знаком «Відмінник освіти України» № 630-К від 19.09.1997 року. У 2002 році присвоєно почесне звання “Заслужений діяч науки і техніки України”. У 2005 році нагороджений високими урядовими нагородами: Почесною грамотою Кабінету Міністрів України та Почесною грамотою Верховної Ради України.

Ще один важливий напрям наукових пошуків М. П. Войнаренка, що переплітаються з міжнародними програмами пов'язаний з тим, що зміни в економічному житті, які відбуваються в усьому світі, спричиняють появу якісно

нових умов господарювання з принципово новими характером економічних зв'язків і виробничих відносин. Перехід до ринкових відносин в Україні потребує радикального переосмислення змісту і методів взаємодії між владою, бізнесом та інституціями (науковими установами, навчальними закладами, громадськими організаціями тощо).

М. П. Войнарченко вперше в Україні взявся за розробку теоретичних засад та практичних варіантів впровадження нової концепції об'єднання підприємницьких структур з метою підвищення їх конкурентоздатності та відродження економіки на рівні регіону, яка у світі дістала назву концепції кластерів.

“Кластер, як пише М. Войнарченко у журналі “Економіст” – це добровільне неформальне об'єднання підприємницьких структур в окремі галузі за ознакою географічної близькості і співпраці з владою та інституціями задля підвищення конкурентоздатності своєї продукції та економічного зростання регіону” [10]. Досліджуючи цю проблему він показує, що відмінність кластерів від інших типів об'єднань підприємств (колишніх виробничих об'єднань, різних спілок, фондів тощо) полягає в налагодженні між підприємцями та представниками інших організацій партнерських та ділових взаємин щодо реалізації спільних проєктів членами кластеру. Розвиток кластерів можливий лише на засадах: а) інновацій; б) використання загального трудового потенціалу високопрофесійних фахівців; в) прискореного взаємного обміну інформацією, знаннями, ноу-хау; г) найбільш оптимального використання внутрішніх і зовнішніх інвестицій; д) реалізації на своїй території економічної і соціальної політики заради створення на її основі максимально сприятливого клімату для підприємництва і піднесення добробуту всього співтовариства (громади); є) зміщення акцентів від централізовано-національної до регіональної, локальної (муніципальної) економіки.

Творча діяльність. І ще неможливо не відмітити одну характерну рису Михайла Войнарченка, що характеризує його як непересічну людину, цікаву особистість. Його хобі – поезія. Як писав у передмові до його першої і поки що єдиної збірки віршів “Істина” відомий подільський письменник, Заслужений журналіст України Броніслав Гришук “...якби Михайло Войнарченко написав тільки вірш “Повернення”, з якого я оце процитував кілька рядків, то й тоді можна було б сказати “Поет народився!” [12]. Але крім згаданої збірки біля чотирьох десятків віршів опубліковані у різних періодичних виданнях, газетах, журналах, альманахах. На його поетичні твори написано більше двох десятків пісень, які виконують відомі зірки української естради: Народні артисти України – Анатолій Горчинський, Василь Зінкевич, Алла Кудлай, Микола Свидюк, Микола Балема; Заслужені артисти України – Олег Слободенко, Анатолій Говораadlo і Дмитро Гершензон (дуєт “Світязь”), Любов і Віктор Анісімови, Анатолій Демчук, Марія Ясіновська, Наталія і Степан Тимчишаки (дуєт

“Явір і Яворина”), Олександр Полянський та інші відомі подільські композитори і артисти Іван Пустовий, Микола Довгалюв, Андрій Клименко, Раїса Осіпова, Світлана Бабицька та інші.

Статті про Войнаренка М. П. як творчу особистість, посилки на нього і його праці зустрічаються більше, ніж у 100 публікаціях. Окремі з них наступні: Наукові праці Войнаренка Михайла Петровича (до 30-річчя наукової та педагогічної діяльності): Бібліографічний покажчик / Уклад. Т. М. Горобець, О. М. Бичко / Авт. вступ. статті М. Є. Скиба. – Хмельницький: ХНУ, 2006. – 63 с.; Хмельницький в іменах: прозаїки, поети, журналісти. Довідник / Упорядники: В. Дмитрик, Є. Семенюк. – Хмельницький: Вид-во “Цюпак”, 2006. 200 с. (с. 34); Григоренко О. П., Діденко О. В. Михайло Войнаренко – науковець, педагог, особистість // Освіта, наука і культура на Поділлі. Зб. наук. праць. Т. 6. – Камінець-Подільський: ПВ “Оіюм”, 2006. – С. 165–178.; Войнаренко Михайло Петрович // Хто є хто в Україні. – Київ: Видавництво “К.І.С.”, 2004. – 1000 с. (с. 131); Слободянюк Т. Програма загальнодержавного значення (бліц-інтерв’ю з директором Хмельницького Українсько-Британського центру перепідготовки та працевлаштування, професором Михайлом Войнаренко) / Університет. – 2004. – №2. – С. 7.; Слободянюк Т. Щоб написати пісню про Хмельницький науковець перелопачував архіви // Подільські вісті. – 2004. – №52. – 16 квітні. – С. 3.; Ткач В. Науковець, романтик Михайло Войнаренко // Університет. – 2004. – №1. – С. 8.; Слободянюк Т. Професор Михайло Войнаренко “Істина не розрізняє мундирів, а визнає лише працю в ім’я добра” // Подільські вісті. – 2003. – № 167. – 26 грудня. – С. 7.; Охрімович І. Два крила: поезії й науки / Проскурів. – 2001. – № 67-68. – С. 14.; Наукові праці Войнаренка М. П. / Упорядник Горобець Т. М. – Хмельницький: ТУП, 2000. – 3 іс.; Кабачинская С. Под лежачий камень коньяк не течет // Зеркало недели. – 1999. – № 11. – 20-26 марта. – С. 13.; Шевчук М. Про що говорять у Хмельницькому? // Фортеця. – 1999. – №30. – 29 лип. – С. 11.; Марченко Л. Два крила: вченого і людини // Хмельницький всерній. – 1995. – №61-62. – 5 серп. – С. 1, 4; №63-64. – 12 серп. – С. 4.

Войнаренко М. П. користується заслуженим авторитетом в колективі університету і громадськості міста, займає активну державницьку позицію і мабуть тому його поважають друзі і колеги не тільки на Хмельниччині, а й у столиці, інших містах України. Цього року він відмітив своє 55-річчя. Журнал “Економіст” присвятив йому прекрасну сторінку, на якій висвітлено його здобутки в науковій, педагогічній, громадській роботі. Ми б хотіли виділити з тих привітань такі слова: “Філософським сенсом його буття стали слова матері, які з дитинства запали в душу, потім утілилися у віршах і стали лейтмотивом життєвого шляху “Чим більше віддаєш ти людям, тим більше повертається тобі”. Мабуть саме в цьому і криється джерело невичерпної енергії життя-люба Михайла Петровича, який скрізь і всюди встигає. Те, що він віддає людям, повертається йому сторицею” [15].

Примітки:

1. Андрієнко І.Л. Войнаренко Михайло Петрович // Енциклопедія сучасної України. Том 5. – Київ: ІЕД НАН України – ВАТ “Поліграфкнига”, 2006. – С. 39.
2. Войнаренко Михайло Петрович // Хто є хто в Україні. – Київ: Видавництво “К.І.С.”, 2004. – 1000 с. (с. 131).
3. Сілін Р. Передмова // Наукові праці Войнаренка М. П. / Упорядник Горобець Т. М. – Хмельницький: ТУП, 2000. – С. 3-5.
4. Войнаренко М. П., Радецька Л. П., Філінюк В. Р. Проблеми реформування економіки України. – Київ: Логос, 1999. – С. 14-38.
5. Григоренко О. П. Хмельницький національний університет – перший вищий навчальний заклад в місті Хмельницькому // Освіта, наука і культура на Поділлі. Зб. наук. праць. Т.5. – Кам'янець-Подільський: ПВ “Оіюм”, 2004. – С. 276-278.
6. Системи обліку в Україні: трансформація до міжнародної практики / За редакцією проф. М.П.Войнаренка. – К.: Наукова думка, 2002. – 718 с.
7. Слободянюк Т. Професор Михайло Войнаренко “Істина не розрізняє мундирів, а визнає лише працю в ім'я добра” // Подільські вісті. – 2003. – №167. – 26 грудня. – С. 7.
8. Слободянюк Т. Програма загальнодержавного значення (блиц-інтерв'ю з директором Хмельницького Українсько-Британського центру перепідготовки та працевлаштування, професором Михайлом Войнаренко) // Університет. – 2004. – №2. – С. 7.
9. Кос Н. Міжнародні проекти університету діють // Університет. – 2005.- №.8-9.- С.2.
10. Войнаренко М.П. Концепція кластерів – шлях до відродження виробництва на регіональному рівні // Економіст. – 2000. – №1. – С. 29-33.
11. Войнаренко М.П. Кластерные модели объединения предприятий и распространение передового опыта их создания в Украине // Принципы оцінки конкурентоздатності регіонів. – Київ: Ін-т конкурентоздатності, 2004. – С. 59-70.
12. Войнаренко М. Істина. – Хмельницький: ОБЕРЕГИ, 2000. – 70 с.
13. 22 липня відзначив свій 55-літній ювілей... // Економіст. – 2005. – №7. – С. 2.
14. Войнаренко М.П. Місто над Бугом // Плюскірів-Проскурів-Хмельницький: поетична антологія. – Хмельницький: Вид-во Алли Цюпак, 2006. – 60 с. (С. 13).
15. Григоренко О.П., Діденко О.В. Михайло Войнаренко – науковець, педагог, особистість // Освіта, наука і культура на Поділлі. Зб. наук. праць. Т.6. – Кам'янець-Подільський: ПВ “Оіюм”, 2006. – С. 165-178.

ІЛОНА КУЗЬ
(Хмельницький)

Почесні громадяни міста Хмельницького

*Хмельницький – місто щастя і добра,
Хай з кінчика нестримного пера
Злітає пісня неозорі далі
Про хмельничан творіння небувалі,
Про їх невтомну працю, про людей,
Що повніається джерелами ідей.*

Галина Ісаєнко

Хмельниччина – прекрасний край, де живуть мудрі, помірковані, працелюбні подолянами. Їхні здобутки, праця на благо людей, їхня суспільна позиція і любов до свого міста повинні стати взірцем для сучасної молоді.

Тема мого дослідження є надзвичайно актуальною. В роботі порушуються багато проблем. Найважливішими з них є: